

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VIII.

CELOVEC, SOBOTA, 28. MAREC 1953

ŠTEV. 19 (570)

Politično igrackanje ÖVP in VdU

Deželni zbor bo nadaljeval sejo za izvolitev deželnega glavarja in vlade

Za prihodnji torek, dne 31. t. m., je spet sklican koroški deželni zbor. Pravzaprav bo to le nadaljevanje seje z dne 17. t. m., ki so jo ÖVP-jevski in VdU-jevski poslanci prekinili s tem, da so zapustili dvorano, čim bi bil moral deželni zbor izvoliti novega deželnega glavarja. To čudno zadržanje je takrat upravičeno vzbudilo nevoljo in ogorčenje pri vseh poslancih, pa tudi širša javnost je obsodila takšno neodgovorno zlorabljanje dolžnosti, ki so jih vsi poslanci prevzeli ne le z izvolitvijo marveč tudi z zaprisego.

Za nadaljevanje seje v torek predvideva dnevni red spet izvolitev deželnega glavarja in

negovih namestnikov, izvolitev članov deželne vlade, zaprisego novega deželnega glavarja in še nekaj drugih točk.

Zaenkrat se še ni zgodilo nič takega, iz česar bi se dalo sklepati, da sta se obe gosposki stranki — ÖVP in VdU — že spametovali. Iz njunega časopisa je razbrati, da še slej ko prej trmasto rineta v zid in se delata, ko da bi ju poraz, ki sta ga doživeli pri volitvah, nič ne briga. Zlasti ÖVP se ne more sprijazniti s tem, da bo le treba upoštevati voljo ljudstva in se umakniti z nekaterih položajev v upravi dežele, do katerih ji izid volitev ne daje več pravice. Umik seveda ni prijeten, a bo neizogiben, čeprav je ja človeško razumljivo, da bi gospodje še radi obsedeli na svojih stolčkih.

Vse kaže, da bodo še nekaj časa uganjali obstrukcijo, da bi še nekoliko zavlekli, kar jim ne diši. Zato za torkovo sejo deželnega zbora celovška „Volkszeitung“ že brez sramu napoveduje, da bo ta seja prav tako neuspešna, kakor je bila zadnja. Očividno nameravata ÖVP in VdU spet zapustiti sejo in ohromiti delo novega deželnega zbora. Če pa bosta s takšnim zadržanjem pridobili na vplivu in ugledu, je seve drugo vprašanje. Javnost se je že zadnjič močno razhudila nad tem neresnim političnim igrackanjem in bo v bodoče imela še manj razumevanja za trdoglavo preziranje dolžnosti in neizvrševanje nalog, ki jih je ljudstvo poverilo deželnemu zboru, da jih izpolnjuje in rešuje po volji kakor so jo izrazili volivci.

Spet zastoj vladnih pogajanj

Po ostavki dosedanjega kanclerja Figla ter poveritvi ing. Raaba za novega zveznega kanclerja, ki naj poskusi sestaviti vlado, je prišlo minuli torek do prvih razgovorov med ÖVP in SPOe po novi situaciji. Na teh razgovorih sta obe stranki samo še enkrat formulirali svoje zahteve in so splošno pričakovali, da bosta na ponovnih razgovorih v sredo zavzeli vsaka svoje stališče do zahtev partnerja. Iz sporočil, ki so bila objavljena o razgovorih v sredo, pa ni razvidno, ali se je to tudi dejansko zgodilo. Razgovori so bili spet prekinjeni, ne da bi prišlo do zbližanja obojestranskih stališč. Kakor poročajo, do ponovnih razgovorov ne bo prišlo do konca tega tedna, torej bodo morda danes.

Včeraj je bila na Dunaju seja strankinega vodstva SPOe, na kateri so verjetno kot edino točko dnevnega reda preresetali položaj in možnosti okoli sestave nove vlade.

ÖVP in posledno njegovi pomagači pri tako imenovanem „neodvisnem tisku“ skušajo sedaj potlikati krivdo za vse dosedanje zavlačevanje pogajanj za sestavo vlade socialistični stranki, češ, ko bi se ona ne branila pritegnitve VdU v novo vlado, bi le-ta že zdavnaj lahko bila sestavljena. Dejstvo pa je, da je SPOe od vsega začetka jasno odbila ÖVP-jevo zahtevo po pritegnitvi VdU in je pogajanja zavlačevala le ÖVP z njenim trdovratnim vztrajanjem na tej nerealni zahtevi, v kolikor

zavlačevanje, izsiljeno od najreakcionarnejše struje v ÖVP, ni imelo le namen, in edini namen, odžagati „zmernega“ Figla ter ga zamenjati z bolj „radikalnim“ Raabom.

Da je to vladna kriza neke posebne vrste, o tem si je edino precejšnje število inozemskih listov, ki živo spremljajo dogajanja okoli sestave nove avstrijske vlade. Večina inozemskega tiska, tudi takega, ki je desničarsko usmerjen, daje krivdo za dolgi „interregnum“ vedno bolj ljudski stranki. Ponekod celo domnevajo, da hoče Raab izsiliti razbitje razgovorov med ÖVP in SPOe, da bi imel argument za sestavo „čiste meščanske“ vlade brez socialistov. To pa zelo verjetno ne bo mogel tvegati, ker bi taka vlada živela samo od danes na jutri in bi morala pasti ob prvi važnejši odločitvi, ker ne bi imela potrebne parlamentarne večine.

Vsekakor bo nadaljnji razvoj vladnih pogajanj zanimiv v toliko, v kolikor bo socialistom uspelo utrditi svoj volilni uspeh tudi z močnejšimi vladnimi pozicijami.

Za preizkušnjo sovjetske miroljubnosti

Že večkrat so politični krogi zapadnih držav izrazili mnenje, da bi Sovjetska zveza svojo miroljubnost, ki jo ob vseh mogočih in nemogočih priložnostih vztrajno poudarjajo njeni predstavniki, v zadnjem času posebno močno in pogosto novi ministrski predsednik Malenkov sam, najlažje dokazala s prenehanjem zavlačevanja avstrijske državne pogodbe.

Kakor poročajo iz poučenih britanskih krogov, hočejo zapadne sile sklicati ponovni sestanek o vprašanju avstrijske državne pogodbe, da bi s tem preizkusili tehtnost stalnega poudarjanja sovjetske miroljubnosti. Baje se je britanski delegat Harrison o možnosti in morebitni koristnosti ponovnih razgovorov že menil s svojima zapadnima kolegama.

Smrt v angleški kraljevski hiši

Po kratki težki bolezni je v noči od torka na sredo umrla kraljica-vdova Mary, stara mati sedanje angleške kraljice Elizabete II., v 86. letu starosti. Kraljica Elizabeta je odredila mesec žalosti na kraljevskem dvoru, svečanosti kronanja kraljice Elizabete, ki so predvidene za 2. junij t. l., pa zaradi tega ne bodo preložili.

Radio Brisbane v Avstraliji pa je pomotoma sporočil, da je umrl britanski premier Winston Churchill. Baje so tam imeli že na gramofonskih ploščah pripravljenih več žalnih govorov za slučaj, da ta ali ona visoka osebnost umrje, pa so v naglici naložili ploščo o Churchillovi smrti mesto one o smrti kraljice Mary.

IZ VSEBINE
DEJSTVA O VERSKI SVOBODI V JUGO-SLAVIJI
PROBLEMI PRI MEHANIZACIJI NAŠEGA KMETIJSTVA (Nadaljevanje)
NA HRIBU SV. LUCIJE PRI ZGORNJI VESCI
OPOZORILO NAROČNIKOM IN BRALCEM

Koroški Slovenci in nacionalizem

IV.

Neslovenska igra belogardističnih špekulantov

Danes se na Koroškem mnogo razpravlja o slovenstvu. Razpravlja se o koristih našega ljudstva, o zvestobi svojemu narodu, o borbi za narodni obstoj in enakopravnost, pa tudi o narodnem izdajstvu. In prav je, da o tem razpravljamo, kajti takšno razmišljanje in razpravljanje je lahko samo koristno. Pomaga nam namreč lahko do čim večje jasnosti v vprašanjih, ki so z našo usodo najtesneje povezana.

Seveda bi bilo napačno, če bi razpravljali o lepih besedah, če bi proučevali namesto dejanj samo svečane izjave. Poglobiti se moramo v vsebino raznih politik na slovenskem Koroškem, poizkušati moramo oceniti dejanja in njihove posledice, pa bomo lahko prišli tudi do presenetljivih odkritij in ugotovitev.

Če razpravljamo o naših skupnih nalogah, potem bomo brez dvoma ugotovili, da je ena naših najtežjih, najodgovornejših in najnujnejših nalog: borba za ohranjanje naše narodne samobitnosti in borba za popolno enakopravnost z drugim narodom v deželi. Nobene besede namreč ne morejo prikriti dejstva, da je danes naš narodni obstoj nevarno ogrožen, ne morda zaradi nekega prirodnega pojava „asimilacije“, pač pa zaradi sistematičnega, do skrajnosti preračunanega germanizatorskega pritiska.

In če hočemo to svojo nalogo, nalogo ohranitve naše narodnosti in naloge borbe za našo enakopravnost izvrševati in izvršiti, moramo oceniti, kateri elementi omogočajo uspešen razvoj te naše borbe. Za odpor proti pritisku germanizacije moramo zagotoviti celo vrsto elementov. Od enakopravnosti slovenskega jezika, od pravične ureditve šolskega vprašanja, pa do gospodarske enakopravnosti in organiziranja gospodarske samopomoči. Dva osnovna, najvažnejša elementa, brez katerih bi bila naša borba že v naprej obsojena na neuspeh, sta pa:

1. Najtesnejša, organska povezanost s celotnim slovenskim narodom, in
2. Vsestranska pomoč močne, demokratične in neodvisne Jugoslavije.

V pogojih, v kakršnih živimo, lahko zagotovimo svoj obstoj samo, če ostanemo živ, sestavni del celotnega slovenskega naroda. Vsak organizem, ki se oddvoji od svojega življenjskega centra, mora nujno propasti. Še bolj nujno mora propasti del naroda, ki mora prenašati pritisk raznarodovanja, če se loči od svojega narodnega telesa. Če bi v svojem delovanju in v svojem mišljenju priznali državno mejo, ki nas loči od narodnega telesa, kot neko železno zaveso, kot nek nepremostljiv jezik, potem bi nujno morali podleči takozvani „asimilaciji“. Če hočemo zagotoviti naš obstoj, moramo smatrati državno mejo za vprašanje administracije, ki pa ne more in ne sme zavirati skupnega, neločljivega narodnega življenja celotnega slovenskega ljudstva.

Prav tako je naša borba za enakopravnost nemogoča tudi brez splošne, moralne in materialne pomoči matične države Jugoslavije. Že samo dejstvo obstoja dobrih, prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo ustvarja ugodne pogoje za našo borbo za enakopravnost. Še posebno ugodnost za koroške Slovence pa pomeni direktna podpora matične države. In ta pomoč je in bo toliko pomembnejša, kolikor bo Jugoslavija močnejša, kolikor bo njen ugled v družbi svobodoljubnih narodov večji.

Radi pomena dveh elementov, o katerih smo govorili, lahko povsem upravičeno, brez kakršnega koli pretiravanja trdimo, da je danes za oceno narodne zavesti, za oceno zvestobe ljudstvu in iskrenosti v politični borbi odločilen odnos do dveh vprašanj: do povezave s celot-

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu,
registrirana zadruga z omejenim jamstvom

Vabilo

na

OBČNI ZBOR

Zveze slovenskih zadrug v Celovcu,
registrirane zadruga z omejenim jamstvom,

ki bo v ponedeljek, dne 30. marca 1953, ob
9. uri v dvorani Delavske zbornice, Celovec,
Bahnhofstraße.

Dnevni red:

1. Otvoritev in pozdrav.
2. Izvolitev zapisnikarja in dveh overovateljev zapisnika občnega zbora.
3. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
4. Poročilo upravnega odbora.
5. Poročilo nadzornega odbora.
6. Čitanje revizijskega poročila Splošne zveze.
7. Referat generalnega revizorja Splošne zveze.
8. Odobritev letnih računov in začasnih bilanc za 1951 in 1952.
9. Sklepanje o naročilih generalnega revizorja.
10. Slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti se vrši pol ure pozneje na istem mestu in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu zastopanih deležev.

Florijan Lapuš, predsednik.

Predsednik britanske vlade Winston Churchill in zunanji minister Anthony Eden se v westminstrskem pristanišču v Londonu poslavljata od predsednika FLR Jugoslavije maršala Tita. Kot ob njegovem prihodu mu je tudi ob slovesu izkazala čast posebna četa.

nim narodnim telesom in do našega odnosa do matične države.

Pri tej ugotovitvi pa si seveda nikakor ne domišljujemo, da bi bilo to neko novo, neko naše odkritje. Ne, ta ugotovitev predstavlja splošno spoznanje in sestaven del zavesti našega ljudstva!

Zanimivo je, da v glavnem zavzemajo do teh vprašanj drugačno stališče kot naše ljudstvo samo gospodje okrog dr. Tischlerja in njegovega Tednika. In zato njihovo stališče ni samo nepošteno, pač pa tudi do skrajnosti sumljivo.

Reakcionarno belogardistično agenturo v Mohorjevi hiši moti namreč vsak, kakršen koli stik koroških Slovencev z večino našega naroda. V svojem sovraštvu do lastnega naroda poizkušajo preprečevati celo medsebojna obiskovanja, kulturno povezanost in izmenjavo, da, še strokovno in materialno pomoč našemu ljudstvu na Koroškem. Z najpogostejšimi sredstvi so hoteli preprečiti celo obiske slovenskih duhovnikov pri nas!

Medtem ko poizkušajo prekiniti kakršne koli vezi z našim narodnim telesom, pa nam kot nadomestilo vsiljujejo neko nepristno, umetno ustvarjeno protiljudsko družino izkoreninjenec, vojnih zločincev in krvnikov svojega ljudstva, ki so se že zdavnaj sami izločili iz narodne skupnosti.

V svojem odnosu do matične države manifestira reakcionarna belogardistična klika v Mohorjevi hiši svoje fanatično, besno sovraštvo do Jugoslavije in do vsega, kar je jugoslovansko. Izkoreninjenec iz Tischlerjevega kroga se v svojem sovraštvu povezujejo z vsemi mogočimi špijanskimi in terorističnimi protijugoslovanskimi centralami, klevetajo matično državo, potvarjajo dejstva o njenem razvoju, in podobno. S svojimi podlimi in hinavskimi sumničeni bi radi vzeli našemu ljudstvu zaupanje v matično državo, in sicer tako, da dokazujejo, da baranta Jugoslavija z usodo koroških Slovencev.

Zaradi ogorčenja našega ljudstva, pa še zaradi drugih prikritih špekulacij, poizkuša Tischlerjeva družina včasih, na primer prav v dneh po volitvah, prikriti z nekaj nesovražnimi besedami svoj pravi odnos do Jugoslavije. Vsi takšni poizkusi pa predstavljajo samo novo taktiko, s katero bi radi premotili naivneže, ne morejo pa izpremeniti prav nič na dejstvo, da je osnovna zamisel tischlerjevske politike, da, od dvoje koroške Slovence od lastnega narodnega telesa in da jim ubijejo zaupanje v matično državo.

Od takšnega početja imajo lahko koristi samo one sile, ki predstavljajo nosilce germanizacije. Osnova njihovih germanizacijskih naklepov je danes brez dvoma politika osamitve našega ljudstva, njegove oddvojitve od celotnega narodnega telesa, in potem nadaljnje cepitve v Slovence in v neke skrivnostne „vindišarje“. V celotnem sklopu te protidemokratske in zločinske zarote pa je brez dvoma najpogostejša od vseh vloga, ki jo je, zavestno ali nezavestno, prevzela nase izdajalska krščansko-demokratska klika. Že samo s svojimi napori, da loči koroške Slovence od celotnega slovenskega naroda in da jih odtrga od matične države, si je zaslužila sramotno mesto najnevarnejšega orožja v akciji za germanizacijo koroških Slovencev. In to še v toliko bolj, ker služi germanizaciji v slovenskem jeziku in celo s parolo slovenstva!

Morda bi bilo danes še nekoliko pre zgodaj, razpravljati o tem, če je vloga Tischlerjeve družine v protislovenski zaroti stvar zavestne odločitve ali ne. Najboljši odgovor na takšna ugibanja nam bo pač dal bodoči razvoj. Nekatera dejstva pa nas vendarle silijo k splošno morda nekaj čudnim zaključkom. Na primer dejstvo, da so dejanski usmerjevalci politike Krščanske demokratske stranke bivši najtesnejši sodelavec zveznega kancelarja Seipla, Blüml, pa sodelavec nemških in italijanskih okupatorjev Muri, in zagovornik teorije, da je treba koroškim Slovincem omogočiti narodno smrt brez bolečin, dr. Vinko Zwittner. Ali pa dejstvo, da se Krščanska demokratska stranka zaganja z največjim besom prav v oni del nemškega prebivalstva, ki nam je še najbolj naklonjen. Ali pa spet dejstvo, da so si zastavili nalogo, da vključijo Slovensko kmečko zvezo v Bauernbund, slovenske zadruge pa v nemško združeno organizacijo, in da nam tako odvzamejo našo gospodarsko hrbtnico. Ob takšnih dejstvih se nam samo po sebi vsiljuje zaključek, da nepoštena igra krščanskih demokratov vsaj za inteligentnejši del vodstva ni stvar napačne politične ocene ali naivnosti, pač pa premišljene, zavestne zločinske zarote proti našemu ljudstvu in proti našemu obstoj!

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Dejstva o verski svobodi v Jugoslaviji

(Kar Tednik-Kronika nikdar ne poroča)

NA HRVATSKEM BODO USTANOVILI DUHOVNICI 29 DRUŠTEV

V Zagrebu se je pred kratkim sestal centralni pripravljalni odbor za ustanovitev stanovskih društev hrvatskih katoliških duhovnikov. Na tem zasedanju so zbrani duhovniki sklenili, da bodo v teku aprila proučili zlasti vprašanje socialnega zavarovanja duhovnikov. Podpredsednik odbora, duhovnik Djurekovič, je ob tej priliki poročal, da obstoji na Hrvatskem že 29 pripravljalnih odborov za ustanovitev duhovniških društev in da predstavljajo ti odbori večino hrvatske duhovščine, ki želi imeti svoje določeno mesto v življenju države in sodelovati pri njeni izgradnji. Pripravljalni odbori bodo ob koncu aprila sklicali ustanovne občne zbornice, medtem pa bodo duhovniki vsepovsod proučevali načrt pravil, ki bodo podlaga za ustanovitev posameznih društev. V pravilih je označeno, da imajo stanovska društva hrvatskih katoliških duhovnikov namen in nalogo, da omogočijo duhovnikom članom teh društev sodelovanje z ljudsko oblastjo na podlagi spoštovanja cerkvenih predpisov in pravnega reda v državi.

LJUDSKI DUHOVNICI SLOVENIJE ZA POPLAVLJENCE

Rodoljubni katoliški duhovniki v Sloveniji, ki so člani Cirilmetodijskega društva, so v svojem krogu pričeli zbirati prostovoljne denarne prispevke kot pomoč onim prebivalcem Holandske in Anglije, ki so bili pred nedavnim zaradi poplav hudo prizadeti. Slovenski duhovniki so pokazali veliko razumevanje za to človekoljubno akcijo njihovega stanovskega društva. Največ so doslej darovali duhovniki v okraju Murska Sobota, pa tudi frančiškanski samostan v Ljubljani se je izkazal z lepim prispevkom.

SODELOVANJE MED CERKVIJO IN DRŽAVO

Pred nedavnim so imeli evangelijski duhovniki Slovenije svoj redni presbitorski zbor v Murski Soboti. Ko so med drugim razpravljali tudi o načrtu zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v Jugoslaviji, so naglasili, da „pozdravljajo ta načrt, ker vidi v njem dokaz, da se ljudska oblast trudi, da bi dosegla razumno sodelovanje med cerkvijo in državo. „Ta načrt“ — pravijo v pismu, ki so ga z zbora poslali predsedniku jugoslovanske

republike, maršalu Titu — „bo trden temelj in poročstvo za enakopravnost veroizpovedi v Jugoslaviji in jasno dokazuje, da sleherna propaganda v državi ali inozemstvu o domnevnem preganjanju cerkve v Jugoslaviji ne temelji na resničnosti.“ V tem pismu so evangelijski duhovniki Slovenije izrazili maršalu Titu tudi svojo zahvalo za pomoč, ki jo nudi ljudska oblast evangelijski cerkvi v Jugoslaviji.

ŠKOFU SO POSTAVILI SPOMENIK

Sredi marca je ljudstvo Črne gore odkrilo v Boki Kotorski spomenik kotorskemu škofu Franju Učeliniju, ki je umrl med drugo svetovno vojno.

Škof Učelini je bil pri svojem ljudstvu silno priljubljen, ker je vedno stal ob strani ljudstva kot pobornik resnice in pravice. Kot pravi ljudski škof se je zmiraj odločno postavil v obrambo proti vsem sovražnikom jugoslovanskih narodov. Bil je velik častilec znamenitega djakovskega škofa Jurija Strossmayerja. Vedno je neustrašeno branil svoje prepričanje in ni klonil niti pred Rimom, ko je papež Pij X. hotel po želji avstrijskega cesarja Franca Jožefa čim bolj omejiti uporabo glagoljice in hrvatskega jezika v cerkvi. Slovitemu in zaslužnemu arheologu monsignorju Franu Buliću je leta 1907 ves ogorčen med drugim zapisal: „Naše stvari gredo v Rimu od zla na slabše. Nesrečni odlok o glagoljici in hrvatskem jeziku je podkopal Rimu pri nas vsak ugled. Naj slišijo v Rimu, da so zaigrali pri nas ves svoj ugled. Staramo se že, pa smo zato tem bolj dolžni, da pustimo ob strani vsako obzirnost in da služimo resnici in pravici.“

Pokojni škof Učelini je bil tudi velik in iskren pobornik za slogo in bratstvo med Hrvati in Srbi. Zato mu je socialistično ljudstvo Boke Kotorske in Črne gore izkazalo svojo hvaležnost in mu na pobudo ljudskega poslanca Lukovića in drugih rodoljubov postavilo časten spomenik.

Tokio. — Poročila obveščenih japonskih krogov vedo povedati o predstojem potovanju predsednika Kitajske Mao Ce Tunga v Moskvo. S tem v zvezi smatrajo, da bo Mao vodil razgovore o vojaških in gospodarskih vprašanjih predvsem z novim ministrskim predsednikom Malenkovom.

Kominformovske bolezni

Po nepričakovani smrti predsednika ČSR, Klementa Gottwalda, kmalu po njegovi vrnitvi iz Moskve, kjer se je baje že bolan udeležil Stalinovega pogreba, je bila svetovna javnost presenečena v toliki meri od vesti o nevarni bolezni drugih kominformovskih prvakov, da so začeli mnogi listi pisati o nekakšni epidemiji med najvišjimi predstavniki moskovske diktature v tujih državah.

Državni predsednik Vzhodne Nemčije in predsednik Socialistične enotne stranke, Wilhelm Pieck, se že več mesecev ni pokazal v javnosti. Udeležil se tudi ni žalnih svečanosti v vzhodnem Berlinu na dan Stalinovega pogreba. Po vestih iz zapadnega Berlina je Pieck že nekaj tednov v bolnišnici, čeprav tiskovni urad Vzhodne Nemčije še vedno zatrjuje, da predsednik Pieck sploh ni bolan.

Dolgotrajna in čudna bolezen pa je zadela generalnega sekretarja KP Francije, Thoreza. Drugi generalni sekretar partije, Duclos, in glavni urednik dnevnika „Humanite“, Stil, sta po vrnitvi iz Moskve po pogrebu Stalina potrdila, da je Thorez res bolan. Thorez je že pred dvema letoma baje zaradi bolezni s posebnim letalom odpotoval na zdravljenje v ZSSR. Lani so poročali, da je popolnoma ozdravel in da se bo najpozneje meseca oktobra vrnil v Francijo. To se ni zgodilo in tudi poznejše napovedi njegove vrnitve se niso uresničile.

Od delegacije KP Avstrije, ki se je v Moskvi udeležila Stalinovega pogreba, se ni vrnil kominformovski prvak Franz Honner in po Dunaju se je zdaj iz partijskih krogov razširila vest, da je v Moskvi nevarno zbolel. Ta bolezen je sumljiva že zaradi Honnerjeve preteklosti. Med vojno se je namreč na Koroškem priključil jugoslovanskim partizanom in potem vodil nekaj časa avstrijski bataljon v okviru partizanskega pokreta jugoslovanskih narodov. Takoj ob izidu kominformovske resolucije se je odrekel sicer vseh zvez z jugoslovanskim osvobodilnim gibanjem, a so te nekdane zveze morda zdaj povod njegove bolezni.

Stockholm. — Švedska prestolnica Stockholm bo letos praznovala svojo 700-letnico. V okviru proslav za to obletnico je predvideno najmanj 200 različnih prireditev večjega obsega.

Kairo. — Egiptovski zunanji minister Fawzi je izjavil, da bo Farukov sin Ahmed Fuad izgubil naslov kralja Egipta in Sudana, ker bo njegova suverenost zajemala samo ozemlje Egipta.

Blaž Singer:

Problemi pri mehanizaciji našega kmetijstva

(2. nadaljevanje)

V zaključnem razmišljanju zadnjega sestavka smo lahko spoznali, da pri odločitvi za ta ali oni stroj ali tehnično napravo poleg olajšanja dela igra zelo odločilno vlogo tudi vprašanje pravočasnega opravlila del bodisi v času, ko se razna dela nagrmadijo, bodisi opravlja, ki od njih zavisi vrednost pridelka (n. pr. pravočasna košnja in spravlanje sena); nadalje vprašanje, v koliko nam stroj in naprava delo zboljša (n. pr. sejalnica, trosilnik gnojil), koliko nam prihrani na produkcijskih vrednotah (n. pr. silos), kateri stroj nam najbolj zniža stroške produkcije in to najbolj vidno poveča (n. pr. vravno vlačilo za gorsko kmetijo). Videli smo, da ni vseeno, za kateri stroj se odločimo in da pomeni odločitev lahko uspeh ali pa neuspeh za celotno gospodarstvo.

Spričo nizke produktivnosti naših kmetij in zelo zaostrojuče se denarne stiske, lahko rečemo, da je izmed vseh vprašanj najbolj odločilnega pomena zahteva: vsak ukrep za mehanizacijo dela nam mora povečati produktivnost kmetije ter nam stroške proizvodnje zmanjšati.

Kako je razdeljeno delo na kmetiji

Smer produkcije in pa pogoji za mehanizacijo se razlikujejo od kmetije do kmetije. Zato je potreba po mehanizaciji dela na vsaki kmetiji drugačna.

Prav zaradi tega je za pravilno odločitev vsakega gospodarja bistvenega pomena, da se nekoliko pomudimo pri razdelitvi kmečkega dela tako v pogledu na notranja in zunanja dela, kakor tudi na letni čas.

Procentualno je razdelitev dela skoraj na vsaki kmetiji enaka. Večstranska raziskavanja so pokazala, da odpade od 100 delovnih ur na

	ročnih delovnih dni	vprednih delovnih dni	skupno okroglo
marec	6.71	10.91	17.7
april	4.89	2.55	7.5
maj	23.60	6.62	30.—
junij	24.09	5.46	29.5
julij	7.75	4.81	12.6
avgust	26.06	13.57	39.6
september	23.97	8.10	32.—
oktober	5.72	2.83	8.5
november	2.44	11.60	14.—
skupno	124.44	66.59	191.—

Tudi pri vprednih delih je človeška delovna sila potrebna.

Mimogrede bodi samo omejeno, da stane to delo (z vrednostjo hrane) poleg potrebnih investicij okoli 13.000 šil. Brutodonos poljskih rastlin lahko zaznamujemo z vrednostjo okoli 40.000 šil. Ker pa to delo, kakor vidimo zgoraj, zavzema samo 30 % (odnosno 25 % na gorskih kmetijah) in ker moramo najmanj polovico domačih opravil, to je del notranjega gospodarstva, šteti na račun rastlinske proizvodnje, potem vidimo, da stane delo v resnici okoli 14.700 šil. in da gre na naših kmetijah povprečno dobra polovica vrednosti rastlinske proizvodnje za kritje stroškov dela v zvezi s to proizvodnjo.

Potemtakem odpade na 2.3 ljudi takšne povprečne kmetije letno na delo (delovni dan po 10 ur):

na polju in travnikih	191 dni
(od tega z vprego 66½ dni)	
v hlevu dnevno 3.5 (5.3) ur	126 (190) dni
v gospodinjstvu 3.5 (5.3) ur	126 (190) dni
ostala dom. opravila 2.3 (2.1) ur	83 (76) dni
v gozdu	32 (76) dni
na ostala opravila kmetije	64 (38) dni

Skupno torej 622 (761) dni
Od tega notranje gospodarstvo 355 (456) dni
(Številke v ohlepajih veljajo za gorsko kmetijo)

Iz tega pregleda že lahko sklepamo o poteh v mehanizaciji večine naših kmetij. Vendar o tem v prihodnji številki več.

(Se nadaljuje)

Lofze Zupane:

Carovnica na Kučarju

V Beli Krajini je hribček Kučar. Mimo Kučarja teče Kolpa. Na bregu Kolpe stoji ob vznožju Kučarja vas Zemelj. V Zemlju živi dedek Muc, kovač, ki je včasih Belokranjecem kopal kopače in rovače, jim popravljaj pluzne in ralice, zdaj pa si od zore do mraka nažiga pipo, pije kučarsko črnino, dečariji, povasnicam in povasnikom pa pripoveduje pravljice in pripovedke.

On dan mi je pripovedoval, da je v starih časih, takrat, ko so Zemeljčani še hodili v gradaško graščino na tlako, živela na Kučarju carovnica. Kučarska carovnica pa ni bila kakšna grda staruha, ampak lepa deklica, godna za možitev, ki je pa nihče ni maral, ker se je vsakdo bal živeti z njo.

Nekega dne pa si je kučarska carovnica v podgorajski vasi le našla moža. Pripeljala ga je v svojo bajto na Kučarju, kjer se je mlademu možu dobro godilo. Brez dela je imel vavek dosti vina in jela, ker je čarovničina kašča imela vselej vsega na pretek.

Le tega mladi mož ni razumel, zakaj njegova žena vsako noč opolnoči vstane in izginje, vrača pa se domov šele ob zori, ko so petelini v Zemlju že popevali vstajajočemu dnevu. Radovednost ga je gnala, da je neke viharne noči vstal in oprezoval, kam je odšla njegova žena. Videl je, kako je v kuhinji segla pod muznik, poiskala lončeno posodo z nekakšno mažo, se z njo natrla po nogah in rokah, zajezdila metlo ter zaklicala:

„Hopla, metla, vzdigni me, čez grmovje nosi me...“

Komaj je izrekla, že je švignila kakor strela skozi ožračje proti daljnemu Kleku, da jo je še viharji veter komaj dohitel. Mladi mož, ki od radovednosti ni mogel spati, pa se je zasmejal:

„Hoho, to pa lahko tudi jaz poskusim!“

In si je natrl roke in noge z mažo, kakor je bil pravkar videl svojo ženo. Potlej je pograbil brezovo metlo in zaklical:

„Hopla, metla, vzdigni me... skoz grmovje nosi me...“

Joj, da bi ne bil nikoli tega izrekel! Slabo si je zapomnil besede, ki jih je bila izrekla njegova žena carovnica. In namesto čez grmovje, je metla z nesrečnim jezdecem hitreje kakor viharji veter zdrvela skozi grmovje. Nič ni pomagalo, da je nesrečnež kričal, ker mu je robidovje, kopinje in vsakovrstno trnje razcefralo brageše in robačo, da se je prej, preden bi naštel do tri, z okrvavljenim telesom podil po zraku skozi bodičje in trniče. V ihti je končno zakričal:

„Hopla, metla, pusti me in na zemljo stresi me...“

Priletel je zviška s tolikšno silo, da se je živ vdrl v zemljo.

Zameljčani še dandanes razkazujejo na Kučarju prepad — ozko luknjo, kamor se je bil vdrl nesrečni mož.

Kdor ne verjame, naj pride pogledati. Videl bo luknjo in v luknji — temo.

(Belokranjska pripovedka.)

Prva pomoč ozimnim žitom

(Nadaljevanje)

Zaradi časovne nujnosti vsebine tega članka, ki je bil začet v zadnjih „Obvestilih naprednih gospodarjev“, prinašamo njegovo nadaljevanje danes, ker bi bilo v prihodnjih „Obvestilih“ morda že nekoliko prepozno.

2. Pomoč splošno oslabeлим posevkom ozimnih žit

Najbolj bo zanimalo naše poljedelce, kaj napraviti če bodo ozimna žita na splošno preslabotna, šibka in rumenkasta.

Kdor je gnojil jeseni že s hlevskim gnojem in je sejal pregosto, je težko svetovati. Če na kratko rečem, „trosite nitramonkal oz. dušična umet. gnojila“, tvegam nevarnost, da bo ob uporabi tega žito, posebno stare domače sorte, poleglo.

Nevarnosti **poleganja** se vendar precej izognemo, če poleg solitra damo žitu na 1 ha okrog 300 do 400 kg superfosfata in okrog 150 kg kalijeve soli, če to že nismo trosili v jeseni.

Obče priporočanega zdravila **proti oslabelosti oz. žit** — dušičnih umetnih gnojil — predvsem nitramonkala, spomladi ne trosimo prevelike množine. Kjer nismo gnojili v jeseni s hlevskim gnojem, dajmo nitramonkala okrog 100 kg, kjer pa smo

EMILE ZOLA:

Nesreča v rovu

Popoldne je bil pripeljal Mouque vozniška Veterana, ki je bila na njem vrsta, da dela; in ko se je konj na nekem izogibalšču sopeč ustavil, se je Jeanlin spet splazil k Bebertu in ga vprašal:

— Kaj pa ji je, tej stari mrhi, da se je tako hitro ustavil? ... Saj si bom pri tem še noge polomil.

Bebert ni utegnil odgovoriti, moral je zadrževati Veterana, ki se je veselil bližanja drugega vlaka. Od daleč je spoznal po vonju svojega tovariša Miška, ki ga je bil močno vzljubil od dne, ko ga je videl, da so ga izkrcali v rovu. Človek bi dejal, da je to ljubeznivo sočutje starega filozofa, ki bi rad tolažil mladega prijatelja s tem, da mu je kazal svojo vdanost in potrpežljivost, kajti Miško se ni prilagodil, vlekel je hunte z nejevoljo in povešal glavo, oslepel od te noči in neprestano hrepeneč v soncu, iztezal glavo, hrzal in ga lizal z izpodbudno ljubeznivostjo.

Vlak se je spet pomikal dalje. A ko je pri naslednji vožnji Veteran znova z glavo odprl ventilacijska vrata, spet ni hotel dalje, raztegaj se in drhtel. Naposled se je odločil in potegnil naprej.

Jeanlin, ki je zapiral vrata, je zaostal. Sklo-

nil se je in gledal mlako, po kateri je bredel, nato je dvignil svetilko in zapazil, da so grede zrahljane zaradi neprestanega pronicanja nekega izvirka. Prav zdaj je prihajal iz odkopa kopač, po imenu Berloque, ki so mu rekali tudi Škrbina; mudilo se mu je domov, ker mu je bila žena na porodu. Tudi on se je ustavil in motril podporje. In mahoma prav ko je hotel deček pohiteti, da bi dobil svoj vlak, se je začul strahovit prasket in udor je pokopal moža in otroka.

Nastala je smrtna tišina. Veter, ki je nastal zaradi porušenja, je zanesel gost prah po rovi. Oslepli in dušeci se so prihajali rudarji od vseh strani, iz najoddaljenejših odkopov s svojimi pleščimi svetilkami, ki so slabo razsvetljevale beg črnih ljudi na dnu teh krtovih lukenj. Ko so prvi zadeli ob udor, so začeli kričati in klicati tovariše. Drugo krdele, prišedši z zgornjih odkopov, se je ustavilo onkraj zemeljske maše, ki je zamašila rov. Takoj so dognali, da se je vdrl strop največ deset metrov na daljavo. Škoda ni bila velika. Toda srca so se jim krčila, ko se je začelo izpod ruševin smrtno hropenje.

Bebert je pustil svoj vlak, pritekel na kraj in neprestano klical:

— Jeanlin je spodaj! Jeanlin je spodaj!

Prav ta trenutek je prišel iz počti Maheu s

Zgodba o malem kovaču

Živel je bogat vdovec, ki je vzgajal svoje otroke z nežnostjo in dobroto. Razvajal jih je z najboljšimi jedmi in najslajšimi pijačami in rasli so, kakor se je komu zahotelo. Ko pa so odrasli, jih je bilo zelo težko privaditi kakšnemu koristnemu delu. Med vsemi pa je bil največji nepridiprav najmlajši, ki ni kazal najmanjšega veselja do učenja niti se ni dal navdušiti za kakršno koli obrt.

Očeta je hudo skrbelo, kaj bo s sinom. Ugal je in razmišljal, razmišljal in ugibal ter se odločil: „Sin naj postane kovač! Košat je ko osat in močan ko hrast: lahko bo dvigal najtežje kladivo.“ Tudi sinu je bilo kovaštvo najbolj po godu.

Tako se je nekega dne oče napotil s sinom k tistem kovaškemu mojstru, ki je slovel v vsej okolici. Naprosil ga je, naj sprejme sina za vajenca. „Dober kovač bo“, pravi oče. Tudi mojster ga je premotril od nog do glave in z veseljem pristal na očetovo ponudbo. Oče mu je namreč obljubil bogato plačilo, če ne bo sinu nalagal pretežkega dela. Sin naj ne dela in si žulji svojih rok, temveč naj samo opazuje, kako se kuje in obrača kladivo. Oče pa mu po zmenku prinese od doma še posteljo in mu jo namesti v kovačnici, da bo lažje opazoval in se učil kovaške obrti.

Hitro so minila tri leta učenja in po treh letih pride oče in vpraša sina:

„No, sinko, ali si se kaj pridal učil?“

„Oče, ni ga kovača, kot sem jaz!“ se pohvali sin. „Mojstra bom prekosil v mojstrstvu!“

Oče je bil tega vesel. Bogato je nagradil mojstra in odpeljal sina domov, kjer ga je čakala nova kovačnica, polna kovaškega orodja; dobil mu je tudi rdečeličnega vajenca.

Tedaj je bila pomlad in bližnji sosed je potreboval oralo. Ta si misli: „Mladi kovač se je pravkar izučil pri najboljšem mojstru, on mi bo izdelal oralo, kot ga nimajo drugi kmetje.“ Vesel svoje domislice, je poslal mlademu kovaču velik kos železa in mu sporočil svoje želje.

Mladi kovač je urno pričel z delom. Hotel je ustreči sosedu in mu izdelati plug, kakršnega nimajo drugi kmetje. Pristopil je k ognjišču, zakuril ogenj, naložil oglja: vajenec pa je veselo pritiskal meh, ki je pihal in pihal, da je plamen švigal visoko pod strop.

„Naj se železo le dobro razžari“, je dejal mladi kovač in si zavihal rokave. Železo pa je žarilo, nato se je belilo. Preostalo ga je še komaj toliko, da je sprevidel: „Iz tega železa ne morem več skovati ne lemeža ne črtala: železa je komaj še za dobro sekiro.“

Spet položi železo v ogenj, ga razbeli in kuje. Iz železa pa ni bilo mogoče več izkovati niti sekire. „Ni da bi koval sekiro, naredil bom dober klin“, pravi kovač. Železa pa ni bilo več niti za klin. „Naredil bom dober nož“, slednjič reče mladi kovač in jezno pogleduje na vajenca, češ da je on kriv, da se je železo raztopilo.

Železo pa se je medtem skoraj docela pretopilo; ni ga bilo več niti za nož niti za žebelj. Na ognjišču pa je rastel kup pretopljene železa in žlindra.

„Iz tega železa se ne da nič več napraviti“, končno ugotovi mladi kovač in vrže preostali kosček železa v vodo, kjer je začvrčalo in bilo je — konec kovanja.

Že se mladi kovač obleče v najlepšo obleko in veli vajencu, naj pobere preostali del železa, da ga neseta sosedu in sprejmeta zasluženo plačilo. Vajenca pa še pouči, da vse plačilo pritiče njemu, to se pravi mojstru.

Ko prideta k sosedu, sosed hitro ugane kaj se je zgodilo z železom. Zvito se nasmehne in pošlje mladega kovača v hlev, kjer so že čakali hlapci, da mu z leskovko naložijo pošteno plačilo. Nato zgrabijo še vajenca, a ta ne bodi len, jim reče: „Ne, ne, nočem plačila! Vse plačilo pripada mojstru.“

Tako je mojster dobil še vajenčevo plačilo. Dobil je toliko, da je komaj odnesel domov. Vajencu pa je sosed podaril celo cekin in kos mlečnega kruha, ker je bil toliko pošten, da si ni hotel prisvojiti del mojstrovega zaslužka.

(„Tovariš“ — Po litvanski pravljici.)

Caharijo in Štefanom. Popadla sta ga jeza in obup ter je venomer preklinjal:

— Strela božja! Strela božja! Strela božja! Katarina, Lidija in Moquetka, ki so tudi pritekale, so jele ihteti, rjoveti od groze, sredi strašne zmede, ki je bila v tej temi le še hujša. Hoteli so, da bi molčale, a takoj, ko so zaslišale ropot, so bile kakor ob pamet in so še bolj kričale.

Paznik Richeomme je pritekel, ves je bil obupan, ker ni bilo v jami niti inženirja Negrela niti Dansaerta. Uho je pritisnil na skalo in poslušal: naposled je dejal, da to vzdihovanje ne more biti vzdihovanje otroka. Prav gotovo je zasut kak mož. Že dvajsetkrat je Maheu poklical Jeanlina. Niti diha ni bilo več slišati. Dečka je moralo pač zmečkati.

A neprenehoma se je čulo enolično hropenje. Ogovarjali so umirajočega, povpraševali ga po imenu. Toda le hropenje jim je odgovarjalo.

— Brž! Brž! je ponavljal Richeomme, ki je bil že organiziral reševalno delo. Potem se boste pogovarjali.

Od obeh strani so rudarji navalili z lopatami in krampi na ruševino. Chaval je delal kraj Maheua in Štefana brez besede, a Caharija je skrbel za odvažanje zemlje. Čas je bil za povratek, nihče ni jedel; a zaradi juhe niso odšli, dokler so njihovi tovariši v nevarnosti. Medtem so se domislili, da bi se kolonija utegnila vznemiriti, če se ne bo nihče vrnil in zato je nekdo predlagal, da ženske pošljejo domov. Niti Katarina niti Moquetka, še celo Lidija se ni hotela odstraniti, bile so kakor prikovane, hotele so vedeti, kaj je, in pomagale so pri odkopavanju. Naposled je Lavaque sprejel naročilo, naj javi zgoraj, da se je porušilo in da gre za malenkostno škodo, ki jo popravljajo. Ura je bila že skoraj štiri, delavci so opravili v manj ko eni uri delo za ves dan, lahko bi bili odkopali že polovico zemlje, če se ne bi od stropa trgale nove skale. Maheu je garal s tolikšno zagrizenostjo, da je z divjo kretnjo zavrnil nekoga, ki se je približal, da bi ga za trenutek nadomestil.

— Počasi! je dejal naposled Richeomme. Takoj jih bomo imeli ... pazite, da koga ne ubijemo.

In res, hropenje je postajalo bolj in bolj razločno. To neprestano grganje je bilo delavcem kašipot. Že se je zdelo, da hrope pod krampi samimi. Na mah je prenehalo.

Vsi so se molče spogledali, drhteli so, ko so čutili, da je šel mimo njih mrzel duh smrti v temo. Kopali so, zalival jih je znoj, a mišice so bile napete, da bi popokale. Zadelo so ob nogo, nato so grebli zemljo z rokami in odkopovali ud za udom. Glava ni bila poškodovana, svetilke so jo obsvetile in od ust je šlo ime Škrbina. Bil je še ves gorak. Skala mu je zlomila hrbtenico.

(Odlomek iz romana „Germinal“.)

F. S. Finžgar:

Moj nožič

Zunaj je bilo snega do kolen in še je naletal. V gmajno do leščevja nisem mogel. Kar žalosten sem obsedel za mizo in premišljeval, kako bi zaposlil svoj nožič, ki se mu je tako silno hotelo rezati. Odpiral in zapiral sem ga, deval v žep, ga jemal iz njega in spet odpiral. Svetlo rezilo je kakor lačno gledalo po lesu, po šibi, po delu sploh. Ob tej lakoti se je nož res kar sam od sebe lotil naše lepe, bele javorove mize. Prav majčkeno je zarezal vanjo, samo drobno škrbiničko. Tedaj pa me je pogledal oče preko naočnikov, ki jih je imel samo, kadar je šival ali pa koso klepal. Hitro je vstal, odložil šivanje in stopil k peči, se sklonil in vzel izpod klopi kaj pripravno sekiro, vejarico, ter jo položil predme:

„Nikar se ne trudi z nožem, miza je velika in težka, ne boš ji zlepa kos z nožem. S sekiro jo daj, jo boš prej pokončal.“

Prižgal si je vivček, sedel spet mirno k šivanju in molčal.

Molčal sem tudi jaz, pogledal sekiro, pogledal očeta. Nož je kar sam od sebe zlezel iz škrbine, se plaho zaklopil, kakor bi polž skril roge, in smuknil v žep. Prijel sem sekiro, jo nesel nazaj pod klop in splezal na peč. Dolgo sem ždel tamkaj prav v kotu za temenom, roko sem držal v žepu, v roki stiskal nož in ga v mislih spraševal: „Ali si slišal?“

Prav gotovo je moral slišati in tudi preumeti. Zakaj mize se ni nikoli več dotaknil.

Indijanci-Hopi v Arizoni

Rad bi vam pripovedoval o ljudstvu, ki sem ga obiskal v poletju leta 1950. Življenje in nazoni tega ljudstva so se mi zdeli v popolnem skladu z načeli ekološke vede. (Ekologija je nauk o odnosu živih bitij do okolice). To ljudstvo preživlja zdaj nevarno obdobje svoje zgodovine zaradi vpliva druge omike, ki krši ekološka načela. Gre za Indijance rodu Hopi v Arizoni. Skupno štejejo kakih 4000 duš in so najbolj čistokrven indijanski rod v Združenih državah.

Hopi so veja velike indijanske skupine Pueblo, to je tistih Indijancev, ki še vedno prebivajo v jugozahodnih ameriških državah in že dolgo niso več nomadi, temveč so si ustanovili značilne indijanske vasi, ki jih imenujejo puebllos.

Arizonske visoke planote, tako imenovane mesas, kjer prebivajo Hopi, imajo apnenasto in peščeno zemljo. Nekatere izmed njih ležijo do približno 2000 metrov nad morsk gladino. Obkrožajo jih globoki prepadi in strma pobočja. Voda zlahka pronicava v zemljo in ker pada na tem področju samo 30 cm padavin na leto, je le malo krajev, kjer voda ostane. Zaradi tega je rastlinstvo tod zelo bomo.

Hopi so zgradili svoje hiše iz kamena in ilovice na robu treh južnih odcepov planote, ki segajo daleč v arizonsko puščavo. Iz nižine, to je iz puščave, indijanske hišice komaj opaziš. V indijanskih vaseh pa je vse živo.

Hišice stoje okoli majhnega trga nepravilnih oblik. Večkrat so postavljene druga nad drugo, včasih sta nad spodnjo kar dve drugi. V takih primerih omogoča dohod v gornje hiše lestev, ki stoji na strehi spodnje.

V vasičah ne opaziš ničesar, po čemer bi lahko sklepali, da so Hopi marljivi in izkušeni kmetovalci. Ob hišicah bo naše oko zamažalo iskalo vrtove, vasi ne obdajajo polja in tudi če usmerimo pogled proti puščavi, ki je v nižini, bomo težko ugledali njive.

Ce pa te doleti čast, da te kateri teh častiljivih Indijancev povabi na svoj dom, boš presenečen ugotovil, da je v njegovi hiši lična shramba, polna živil. Videl boš dolge koruzne storže, polne mnogobarvnih koruznih zrn, velike buče, sočne paprike, košare napolnjene s fižolom, pa posušene marelice in breskve. Ker je okolje, v katerem žive, zelo revno in da se zavarujejo pred morebitnimi primeri višje sile, zaradi katerih bi utegnili letina izostati, imajo Hopi doma tako velike zaloge živil, da jim lahko zadostujejo za tri leta.

Zapustimo gostoljubno hišo in sledimo priletnemu Indijancu, ki je zajahal osla in se počasi spušča po stezi, ki drži v visoke planote v puščavo. Pri Hopih malokdaj vidiš konja, oslov pa imajo mnogo in jih uporabljajo za vsa dela.

Priletan Indijanec je namenjen na njivo, ki jo ima sredi puščave. Njiva meri četrtek hektarja. Spočetka si ne bomo znali razložiti, zakaj na tem kraju zemlja mahoma ni več nerodovita. Ko pa se bomo naučili spoznavati ustroj teh golih tal, bomo ugotovili, da ima njiva tako lego, da lahko sprejme vso vodo, ki odteka po pobočjih; morda jo je obrabil tudi z nizkim zemeljskim nasipom, da bi tako čim bolj preprečil odtokanje vode.

Po navadi imajo indijanski kmetovalci več takih majhnih njiv, ki so med seboj oddaljene po več kilometrov. Indijance, ki smo ga spremljali na njivo, nam pove, da dežuje samo v nekaterih delih puščave in da upa, da bodo vsaj nekatere izmed njegovih njiv deležne tega blagoslova. Njegova koruza potrebuje za rast 120 dni, od pomladi do prve jesenske slane pa poteče ponavadi približno 135 dni. Zaradi kratke odmerjenega časa ne sme kmetovalec napraviti niti enega dneva. Zemljo namenoma ni oral, kajti pri takem podnebu in na takih tleh oranje samo pospeši izhlapevanje dragocene vode. Kako pa potem sadi? Z dolgo palico naredi v zemlji približno 30 cm globoko luknjo, v katero spusti nekaj koruznih zrn. To ponovi v razdalji enega metra. Morda boste vprašali, zakaj morajo biti luknje tako oddaljene druga od druge? Odgovor je preprost. Razpoložljiva voda ne bi zadostovala za gostejše posejane rastline. Zakaj pa deva kmetovalec v isto luknjo po več koruznih zrn? Zato ker mora računati s črvi, poljskimi mišmi, vetrom in zajci. Čeprav sadijo koruzo tako globoko, to ne ovira njene rasti, pač pa ji omogoča, da vsrka vodo, ki je proniknila to globino. Opazili bomo tudi, da so lanskoletna koruzna stebila še vedno na njivi. Indijanec nam pojasni, da ta stebila odlično varujejo letošnje rastline pred vetrom. Čeprav ima vrsta koruze, ki jo sadijo Hopi, zelo velike storže, zrastejo posamezne rastline samo

meter visoko in se tako lahko bolje upirajo močnemu vetru in nenadnim nalivom.

Ko se vračamo proti planoti, opazimo sadno drevje, ki raste v peščeni zemlji ob robu pobočja. Indijanci dobro vedo, kod se voda, ki odteka po planoti, porazgublja v pesek. Majhna drevesa, po večini marelice in breskve, so med seboj precej oddaljene. Visoka so približno podrug meter, imajo stožčasto obliko, spodnje veje se skoraj dotikajo tal. Tudi to ima svoj vzrok. Indijanci trdijo, da nizke veje ščitijo zemljo okoli drevesa pred soncem in tako ohranjajo vlago.

Brž ko so arizonsko ozemlje začeli uporabljati za pašnike za govedo in ovce, so se pričele težave. Izginila je vsa divjad, razen zajcev. Ker se govedo in ovce, ki se pasejo, drugače hranijo kakor divjad, so delale na pašnikih ogromno škodo.

Hopi niso bili nikoli dobri živinorejci, morajo pa se ukvarjati z živinorejo, ker je njihov edini skromni vir, kajti v današnjih časih je denar vsekakor potreben. Tako se puščava, ki je Indijance toliko časa hranila, po krivdi ljudi

izpreminja v puščavo. Mnoge rastline, ki so jih Indijanci svojčas uporabljali za hrano, so popolnoma izginile. Uničile so jih črede živine. Puščavska trava je tako redka, da veter in voda povsod odnašata še preostalo zemljo. Hudourniške struge postajajo iz leta v leto globlje, kar pomeni, da se gladina podzemeljske vode niža. Ekološkega ravnovesja ni več in položaj Indijancev je čedalje težji.

Vprašanje obstoja Indijancev ni pereče samo za nje same, marveč tudi za vladu. Po mojem pa to vprašanje ni novo. Gre za nadaljnji primer maloštevilnega ljudstva, ki ima sicer skromno, a zelo skladno omiko in ki je ogroženo, ker živi na periferiji tuje, močnejše omike, ki se ni mnogo brigala za ekološko skladnost.

Morda vas bodo zanimali nekateri nazori Hopov o ohranjanju naravnih virov, ki so včasih bolj napredni kakor naši in ki verjetno izvirajo iz dejstva, da so toliko časa živeli na robu puščave.

Nekega dne sem se našel s poglavarjem vasi Oraibi, ki je najstarejše severnoameriško

naselje. S pomočjo tolmača sem govoril z njim o svetu in o vprašanju človeštva. Povedal sem mu, da na Hebridih čisto drugače pridelujejo ječmen, kakor drugod, in odvrnil mi je, da je način pridelovanja, katerega uporablja njegovo ljudstvo, dober. Pripovedoval sem mu o škotskih jelenih in poudaril, da te živali niti najmanj ne motijo skladnih naravnih odnosov, ker se pasejo tam, kamor govedo in ovce ne morejo priti. Pripomnil je, da je to dobro, kajti v prirodi je vsakemu bitju odkazano svoje mesto. Nato mi je dejal, da Indijanci Hopi spoštujejo življenje v vseh njegovih oblikah. Naglasil je, da morajo sicer včasih ubijati zajce ali jelene, ker potrebujejo hrane, poudaril pa je, da smejo ubiti le toliko živali, kolikor je nujno potrebno za prehrano in da je nato treba prositi živalski svet za odpuščanje zaradi izvršenega nasilja. Uporabiti je treba vse dele živali, kajti drugačno ravnanje bi bilo nemoralno.

Isto velja tudi za rastline. Tudi te je treba spoštovati. Na področju Indijancev Hopi ne bi niti otrok utrjal ene same cvetlice. Ohranjanje življenja in njegovo razmnoževanje pojmujejo Hopi kot celoto in vse njihovo življenje je prežeto z načelom, da je treba življenje spoštovati. Ubijaj samo, če je neogibno potrebno. („Tovariš“)

FRANCE BEVK:

Laž

Nekoč so mi ukazali, naj grem v Veliki laz pobirat hruške. Veliki laz je ležal po obeh straneh položnega griča. Po vrhu griča je bila trata z vrsto sadnega drevja. Same hruške, ki so bogato rodile. Kadar so bile zrele, jih je vsaka noč natresla za pol mojega koška.

Tisti dan sem pobral hruške, se nakričal, nalučal kamenja in slednjič sem se z robidnicami namazal okoli ust in se s koškom na hrbtu napotil proti domu.

Kakih petdeset korakov od laza je izpod skale tekel tenek curek. Voda se je nabirala v tolmučku in se kmalu izgubljala v pesku in kamenju. Ob tolmučku pa je ležal kup skal, kakor da jih je kak velikan prinesel v košu in jih usul k stezi. Nisem še približopetel do vode, ko sem nenadoma obstal.

Na kupu skal se je sončil gad. Nisem mogel vedeti, koliko je dolg, ker je bil zvít v svitek, a zdel se mi je neznansko velik. Rumenkasta barva s črno verigo po hrbtu ga je delala še bolj groznega. Iz žrela mu je molel preklan jeziček.

Ob pogledu na gada so mi odrevenele noge in so mi vstali lasje na glavi.

A menda tudi gadu moja bližina ni bila po volji. Dvignil je glavo, se razmotal in se potegnil med skale. Samo še rep sem mu videl

kak trenutek, nato pa je izginil tudi ta. Naglo sem stopil mimo skal, a sem naredil kar se je dalo velik ovinek. Ko sem imel že dober kos poti za seboj, sem se ozrl. Ali mi gad morda sledi? Ni ga bilo.

Tedaj šele sem prosteje zadihal, vrnil se mi je pogum. Upočasnili sem hojo. Zdelo se mi je, da sem doživel nekaj velikega, zelo nevarnega. Bil sem nenadoma celo ponosen na to doživetje. Domišljija mi je živo delovala. Bolj ko sem se bližal domu, daljši je bil gad v moji predstavi in vedno bolj debel. Morda sem stal za kakih pet korakov od njega, a zdaj se je razdalja med nama neznansko skrajšala. Le še malo, pa bi bil stal na njem. In toliko, da nisem slišal rožljati verigo, ki jo je imel na hrbtu.

Babico sem našel na vrtu.

„Kakšen si okrog ust?“ mi je rekla, ko me je pogledala. „Saj si črn kot pacek. Zakaj se ne obrišeš?“

Saj res! Bil sem ves črn od robidnic. Včasih sem se nalašč namazal, da bi drugi videli, s čim sem se sladkal. Z rokavom sem si otrl ustnice.

Obenem sem bil skoraj užaljen. Babica je opazila moja namazana usta, a ne mojih oči,

ki so nemo pripovedovale, kaj so videla. Ni mi dalo, da bi molčal.

„Hoj, kakšnega modrasa sem videl!“ sem začel. „Tako dooolg je bil in takooo debel!“

Takrat je bilo zame vse modras, četudi je šlo za gada. Besede sem zategoval, da bi gada povečal.

Babica me je bistro pogledala.

„Kako dolg je bil, praviš?“

„Takooo.“ sem iztegnil obe roki in še premalo se mi je zdelo.

„In kako je bil debel?“

„Tako.“ sem dejal in pokazal svojo roko v zapestju. „In tak jezik je imel, preklan.“ me je zaneslo. S prsti sem pokazal vilice. „In črno verigo po hrbtu. Toliko sem bil od njega.“

„Koliko?“

„Toliko.“ sem dejal in nekoliko zvečal razdaljo, a še tedaj je je bilo komaj za ped.

„Hm.“ je dejala babica in odšla v hišo.

Stopil sem za njo. Srce mi je bilo težko, ker ni izrazila začudenja.

„Daj mi Berilo!“ je rekla.

Začudil sem se. Babica ni znala brati, le poslušala je rada. Še nikoli se ni zgodilo, da bi zahtevala Berilo. Vendar sem snel cekar s klina in ji dal knjigo.

Vzela jo je in z njo odšla v kamro, kjer je teta živela. Sedel sem na klopi in zvonil z nogami ter gledal očeta, ki je zbijal podplate.

Čez nekaj minut se je babica vrnila z odprtim Berilom v roki. Položila ga je predme na mizo.

„Tu beril!“ je dejala in pokazala s prstom neko berilce. „Na glas!“

Ne poznam novih čitank in ne vem, če je še v njih tisto berilce, ki smo ga učenci svojčas tako dobro poznali. Naslova več ne vem. Pripoveduje o nekem dečku, ki se je zlagal, da je videl psa, ki je bil velik kot kak junec ali nekaj podobnega, ne spominjam se več natančno. In o njegovem očetu, ki je povedal o mostu, na katerem si človek, ki se je tisti dan zlagal, gotovo zlomil nogo. Ker sta bila na potovanju, bi bila morala vsak trenutek dospeti do tistega mostu.

Tisto berilce smo že večkrat brali, torej ga je babica dobro poznala. Bral sem ga znova z nekoliko drhtečim glasom. Bil sem tako zmeden, da nisem takoj spoznal, kam pes taco moli, kakor se temu pravi. Šele ko sem prišel do mesta, kjer oče pripoveduje o čudežnem mostu, se mi je malce posvetilo. Ko pa se je pes manjšal in tik ob mostu postal čisto navaden pes, sem vse razumel.

Prebral sem, zaprl knjigo in jo porinil od sebe. Komaj sem se upal pogledati babico. Ta ni dvignila obraza. Na pol miže kakor zmeraj je pletla nogavico.

„Ali si vse razumel?“ me je vprašala.

„Da.“ sem rekel.

„Ne vem, če si vse razumel. Prej si večkrat bral, a ti ni šlo v glavo.“

Molčal sem in si grizel ustnice, najrajši bi bil izginil iz izbe. Oče je vprašujoče pogledal najprej mene, nato babico in se je zopet sklonil nad čevljev. Babica me ni izdala.

Poslej noben gad ni bil večji, kot je bil v resnici. In tudi nista iz enega zajca postala dva ali trije.

MARK TWAIN:

Kaznovani tat

Nekega zimkega večera je podeželski trgovec Green Mountainu ravno zapiral svojo trgovino, ko je, stoječ zunaj v snegu, opazil skozi steklo ničvrednega postopača, ki je zagrabil funt masla s police in ga skril pod svoj klobuk.

Komaj je bilo dejanje storjeno, že je bilo tudi maščevanje odloženo in nekaj minut pozneje si lahko opazil trgovca vsega v ognju, da bi zadostil svoji želji po šali in poplačal tatu z muko posebne vrste, za katero bi gotovo dobil nagrado inkvizicije.

„No, Set!“ je dejal, ko je stopil v trgovino in zaprl vrata.

Set je z roko na kljuki, s klobukom na glavi in z maslom pod klobukom imel samo eno željo: izginiti, čimprej bi bilo mogoče.

„No, Set, sedil Menim, da človeku v tako mrzli noči, kot je ta, nekoliko toplote ne more škodovati!“

Set se je obotavljal. Zaradi masla bi najraje izginil, toda skušnjava toplote je žalostno ovirala njegovo odločitev, da bi odšel.

Neodločnost je premagala trgovca, ki je prijel Seta za ramo in ga posadil v kot pri peči, ki je bila tako založena z zaboji in sodi, da sploh ni bilo mogoče priti ven. In prav v ta prostor je sedel tudi trgovec.

„Pri moji veri, morava se pogretili!“ je dejal možakar, odprl vrata peči in natlačil vanjo polen, kolikor je mogel, „drugače boš zmrazil, ko prideš na zrak.“

Set je začutil maslo, ki se je oprijemalo njegovih las; skočil je pokone in izjavil, da mora iti.

„Ne, dokler se nekoliko ne pogreješ, Set! Moram ti povedati neko zgodbo!“ In prekanje-trgovec je zopet potisnil Seta na sedež.

„Oh, ko pa je tako vroče tukaj!“ je dejal tat, medtem ko se je trudil, da bi vstal.

„Sedil Nikar tako ne hiti!“

„Toda jaz moram iti, ker moram dati jesti kravam in nacepiti dir!“

„Ne smeš se vznemirjati na tak način. Set! Sedl! Krave bodo že same poskrbele zase. Nikar ne skrbi! Zdi se, da si nekoliko nervozen, dečko!“ je dejal trgovec in hudobno zamežiknil.

Naslednja stvar sta bila dva kozarca vročega čaja, katera bi v Setovem sedanjem položaju povzročila, da bi se mu naježili lasje, če ne bi bili tako dobro namaščeni in zlepljeni od masla. Kaplja za kapljo je pričela polzeti izpod njegovega klobuka in Setov robec je bil kmalu ves prepojen z mastno tekočino.

Stari šaljipec pa je nastopno govoril, kot da bi se nič ne zgodilo, in znova nalagal v peč, medtem ko je ubogi Set sedel vzravnan, s hrbtom naslonjenim na pult in s koleno uprtimi v vročo peč pred seboj.

„Nocoj je res mrzlo“, je dejal trgovec, „ti pa se tako potiš, kakor da bi ti bilo res vroče. Zakaj ne snameš klobuka? Daj, ga bom jaz!“

„Ne“, je zaklical Set. „Ne, iti moram! Pustite me! Ni mi dobro... Pustite me!“

Masten potok mu je tekel po obrazu in vratu in se vpijal v njegovo obleko ter curljal nizdol po telesu do čevljev, da se je dobesedno kopal v masti.

„Dobro, torej lahko noč, Set, če hočeš na vsak način oditi! Šala, ki sem si jo privoščil, je vredna devet penijev, tako da ni potrebno, da bi te terjal za funt masla, ki ga imaš pod klobukom“, je zaklical za njim, ko je Set planil skozi vrata.

KOLENDAR

Sobota, 28. marec: Janez Kapistan.
Nedelja, 29. marec: Cvetna nedelja, Ciril.
Ponedeljek, 30. marec: Janez Klimak.
Torek, 31. marec: Mar. 7 žal., Benjamin.
Sreda, 1. april: Hugo, škof.

SPOMINSKI DNEVI

28. 3. 1848 Prešeren je promoviral na dunajski univerzi — 1868 Rojen pisatelj Maksim Gorki.
29. 3. 1848 Koroški rojak Matija Majar-Ziljski je v „Novicah“ formuliral narodnostne in kulturne zahteve Slovencev — 1874 Rojen v Kamniku pesnik, general Rudolf Maister.
30. 3. 1888 Umrl pisatelj dr. Valentin Zarnik.
31. 3. 1723 Rojen avstrijski skladatelj Josef Haydn.
1. 4. 1809 Rojen slavni ruski pisatelj Nikolaj Gogolj — 1943 Franc Rozman-Stane prišel na Koroško reorganizirati koroške partizanske čete.

Slovenska prosvetna zveza naznanja

Vabilo

na prireditve Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ v Bilčovsu ob priložnosti otvoritve novega društvenega odra, ki bo na belo nedeljo, dne 12. aprila 1953, ob 14. uri za daljnje in ob 20. uri za bližnje goste.

Na sporedu je premiera Pinžgarjeve igre:

„Divji lovec“

Vabimo k številni udeležbi te naše kulturne prireditve, ki je prav primerna za pomladanski čas.

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vasi bo na velikonočni ponedeljek, dne 6. aprila, ob 15. uri popoldne pri Plajerju ponovilo igro

„Lumpacij vagabund“

Na prireditvi bo sodeloval tudi domači moški in mešani pevski zbor.

Vabimo tudi ob ponovitvi naše prireditve k številni udeležbi!

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v škofičah vabi vse ljubitelje poštnega domačega kulturnega užitka in razvedrila na igro

„Začarani ženin“

ki bo na velikonočni ponedeljek, dne 6. aprila 1953, ob 14. uri pri Schützu.

Na svidenje od blizu in daleč!

Nabavite si knjige:

Pavla Zakrajšek: „Praktična kuharica“, polplatno, 273 strani . . . 25.— šil.
„Gospodinjski nasveti“ . . . 12.— šil.
Ing. Janez Zaplatnik: „Naš fižol“ . . . 8.— šil.
Ing. Jože Rihar: „Bolezni in škodljivci čebel“ . . . 15.— šil.

Na hribu Sv. Lucije pri Zgornji vesci

Stali smo na kopnem hribu Sv. Lucije pri Zgornji Vesci in se ozirali na prelepo Rožno dolino, ki je s Karavankami vred še vsa v snegu. Občudovali smo zimsko lepoto Karavank, v duhu pozdravljali Rožane, spomnili smo se tudi rajnih narodnjakov s tem, da jih hočemo posnemati v vsem pravem. Obrnili smo se proti Št. Ilju, kako lepo je vse tu okrog, ni čuda, da se tujci ustavljajo z avtomobili in občudujejo prelepi naš kraj.

Stoji pred nami tudi Jerberk, ki od nobene strani ni tako lep kakor od te, proti sončni strani že ves brez snega. Spodaj pa se zrcali

v soncu lepa, dobro urejena Kranjčeva kmetija. Lansko leto je umrl skrbni, dobri in izvrstni gospodar. Kako je učil družino in skrbel za njo, se vidi na njih in lepa dota otrokom priča, da je morala biti cela družina na mestu. Zdaj je pa Rudi gospodar očetovega doma, ki bo vedno priča skrbnih staršev. Želimo mu vse dobro a le škoda, da je Anica sestra in ne žena. Tako pridno ženo bi rabil za dom. Pri notarju Baumgartnerju v Celovcu se je tako prav in pravično uredilo z modrim nasvetom notarja, da zdaj skrbna mama in sestra s podvojeno močjo skrbita za dobrega sina in

brata Rudija. Toliko vama pa svetujem, Anica in Rudi: ženita se pri ljudeh, ki jim je resnica in pravica sveta!

Pri Sv. Luciji so do malega vse hiše prenovljene in se še dela na njih. Dve sta na novo pozidani iz tal. Kaka slika proti staremu poslopju. Tudi štiri „išpici“ (črne kuhinje) so še. Dobro bi bilo, da bi se ena ohranila za spomin, da bi prihodnje gospodinjke videle, kje so se nekdanj vrtele naše mamice zimo in leto. Novo hišo in skedenj je tudi pozidal Košarjev Folti, Sustarčev Štefi in Majar je poleg stare postavil novo, prav na široko, na lepem razgledu.

Bliža se zopet sezona trdega in napornega dela. Kmečki ljudje pa so z otroci vred že vsi pretegnjeni. Upajo pa, da bo vlada posredovala in pripomagal, da to hiranje telesnih moči na deželi ne pride do najvišje stopnje.

Spomnili smo se še vseh Slovencev v Zilji, v Rožu in Podjuni in na Gurah, ki vsi smo enotni v tem, da ljubimo svoj narod, kot vsi pravi narodi, kar nekaterim ni po volji. Edino dva pregovora nas tolažita: „Kdor drugemu jamo koplje, sam noter pade“ in „kdor krivico seje, nesrečo žanje.“ Boljše pa je 99 krat krivico doživeti, kot jo enkrat narediti, so trdili neki oče. Slovenci zavedajmo se svoje dolžnosti!

A. E.

Bilčovs

Zvedeli smo, da nameravajo ukiniti pri nas naš poštni urad v Bilčovsu. Nikakor ne moremo te namere razumeti, ker živimo vendar v stoletju, ko se vse modernizira in nam skoroda vsak dan prinaša novih modernejših naprav in izumov. Ves svet stremi za tem, da se poskrbi človeštvu tem udobnejše življenje na vseh področjih gospodarskega udejstvovanja. Kot strela z jasnega neba je ta vest o ukinitvi našega poštnega urada pri nas učinkovala na vse plasti tukajšnjega prebivalstva, brez razlike na katero koli strankarsko pripadnost posameznika. Dve občini, Bilčovs in Zgornja Vesca, oskrbuje naš poštni urad in nihče ni imel do danes katero koli pritožbo o funkcioniranju in delovanju naših tukajšnjih poštних nastavlencev. Zato tem bolj z začudenjem sprejemamo to novo vest, ki nam bi bila v vsakem oziru tudi v gospodarsko škodo. Vemo, da je danes nujna tudi štednja pri državnih ustanovah, toda po našem mnenju naj bi se štedilo tam, kjer se mogoče brez potrebe izdaja stotisoče šilingov, kar pa mogoče nikakor ni v tako korist državljanom kot pa je vzdrževanje poštnega urada v kraju, ki je drugače tako oddaljen od velikega prometa.

Apeliramo na poštno direkcijo, da nam naš poštni urad pusti, ker je nujno povezan z našo splošno gospodarsko blaginjo.

Kotmara ves

Minulo nedeljo zvečer nas je naše Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ prijetno presenetilo z uspelo domačo kulturno prireditvijo. To pot so marljivi igralci postavili na oder veseloigro „Lumpacij vagabund“. Poznalo se je, da se je pridni amaterski ansambl potrudil, da so vsi igralci pod vodstvom svojega režiserja igro prav dobro naštvirali in pohvaliti jih moramo, da so igrali v zadovoljstvo vseh. Zaradi tega je bil učinek igre na igralce izvrsten, napeto so sledili prizoru za prizorom in so z navdušenim aplavzom nagradili njihovo prizadevanje, hvaležni, da so se mogli ob tej zabavni igri vsi prav iz srca nasmejati in razvedriti. Čeprav je igra precej obsežna, je čas vsem prehitro minul.

Kot posrečen vložek pa je zadonela v dvorano naša mehka slovenska pesem, ki jo je

lepo podajal domači moški in mešani pevski zbor. Tudi pevski zbor je bil deležen iskrenega odobravanja navdušenega občinstva.

Udeležba na prireditvi je bila tako številna, da nabit polna dvorana ni mogla zajeti vseh ljubiteljev naše slovenske kulturne dejavnosti. Mnogi, ki bi tudi radi prireditvi prisostvovali, so se morali vrniti. Številni udeleženci pa so izrazili željo, da bi društvo ob priložnosti predstavilo ponovilo. Vsem tem in onim, ki igre minulo nedeljo niso mogli videti, hoče društvo ustreči in bo na velikonočni ponedeljek, to je dne 6. aprila, ob 15. uri prireditve ponovilo. Pridite spet in povabite seboj vaše znanke in prijatelje!

Suha

Naš občinski odbor občine Libeliče je pri svoji zadnji seji obravnaval in sklepal o občinskem proračunu. Proračun predvideva naslednje izdatke: Za šoli Potoče in Suha 20.560 šilingov in prispevke za druge šole v znesku 8240 šilingov, za socialno oskrbo in mladinsko skrbstvo 15.540 šilingov, za gradnje stanovanj 15.800 šilingov, za finančno in premoženjsko upravo 55.200 šilingov, za javne naprave in upravo premoženja 20.300 šilingov, za obe požarni brambi 10.500 šilingov. Proračun, ki vsebuje v prejemkih in izdatkih vsoto 174.840 šilingov, je v rednem proračunu izravnal.

Na Suhi nameravajo zgraditi novo šolo in bodo gradbeni stroški prišli v izrednem proračunu v pošte. Ravno tako se je izkazalo za potrebno, da bodo morali odpraviti nekatere nedostatk pri šolskem poslopju v Potočah, kjer so pred dvema letoma zgradili prostor za drugi razred. Vsi ti stroški bodo težko obremenili davkoplačevalce, predvsem mnoge gorske kmete iz Gradišča, Ivnice, Kogelnika, Libeliške gore, Vesnice in tudi dolinske kmete, ki se zaradi slabih letin, oddaljenosti od trgovskega centra in padca cen kmetijskih proizvodov že danes borijo z velikimi gospodarskimi težkočami. Zeleti in upravičeno bi bilo, če bi se našli činitelji pri oblasti in javnih ustanovah, ki bi pokazali interes za potrebe naših kmetov, ki jim primanjkuje delovne moči in potrebnih sredstev za uvedbo časa primernega modernega gospodarstva s pomočjo tehnike in izboljšanja proizvodnih možnosti, ter bi podvzeli potrebne in uspešne ukrepe.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu

vabi

vse svoje člane ter vse prijatelje planin in prebujajoče se narave na pomladanski izlet na velikonočni ponedeljek, dne 6. aprila t. l.,

na vrh Osojščice

Zbrali se bomo ob 14. uri pri planinski koči, ki stoji prav na vrhu Osojščice (Gipfelhütte). Vsak naj pride, kakor ve in zna, časovno najprimernejša zveza pa je: ob 11.30 z avtobusom z glavnega kolodvora v Beljaku do postaje Annenheim in od tam ob 11.55 z vzpenjačo na Kancel; od tam do vrha Osojščice pa peš ali s smučarskim liftom. Kdor hoče, gre seveda lahko že prej gor, kar je zaradi zvez do Beljaka ugodnejše. Prejšnje zveze iz Beljaka v Annenheim so z vlakom ob 6.38 in 7.40 ter z avtobusom ob 6.50, 8.00, 8.40 in 9.40.

Prijatelji planin in narave, odzovite se našemu vabilu v lepem številu iz Zilje, Roža, Gur in Podjune!

Društveni odbor.

Le ob izrazitem slabem vremenu ne bo izleta. V tem primeru bomo pravočasno objavili nov termin.

Pliberk

V Pliberku je umrla Ana Černic, v vsej okolici znana kot kaplanijska Nana. Vse njeno življenje je bilo posvečeno delu zase in za druge. Dosegla je starost 80 let.

XXXIV.

Dne sedmega svečana 1573, ko je na stolpu svetega kralja ura odbila poldne, so močne konjeniške čete vkorakale v Zagreb, v katerem je že vrvelo vse polno banskih pešcev. Pred konjeniško četo je jahal na belcu Gašper Alapič, ki je bil po smrti Franje Slunjskega banov namestnik, pod železnim oklepom in šlemom, na katerem je vihrala bela in modra perjanica. Gašper je bil bled in zdelan, konj in orožje blatno, pa tudi četa je bila utrjena in konji izmučeni. V neurejenih gručah so jahal za namestnikom v modrih suknjičih svobodnjaki Barbare Erdedijeve, zeleno oblečeni kopjenosi pod zastavo Zrinjskega in turpoljski plemiči, a zadnja četa je guala pred seboj krdele bosti, bledih in raztrganih kmetov, ki so bili zvezani s konopci. Konjenišvo je jahal po pterinjski cesti do trga Harmice in se tu ustavilo in razvrstilo, vtem ko je zvezane kmete čakala škofijska straža in jih vedla v škofijski dvorec.

Pravkar je hotel Alapič svojo četo prešteti, ko pridirja od Kaptolskih vrat Ladislav Plov-

din, kapetan bankih huzarjev, pozdravi Alapiča in reče:

„Velemožni gospod! Ko je presvetli gospod ban doznal, da ste dospeli v mesto, je zaukazal, da takoj pridete k njemu.“

„Dobro je, gospod Ladislav. Takoj grem z vami,“ leno odgovori Alapič, za tem zapove z ostrim glasom: „Junaki! Počakajte tu, dokler ne pride zapoved od gospoda bana.“ Nato vzpodbode konja in odjezdi skozi Kaptolska vrata.

V veliki sobani škofijskega dvorca so za dolgo mizo sedeli podban, tajnik Petričević, veliki župan zagrebski in podžupan varaždinski, v sredi pa ban Draškovič, ki je zamišljeno in slabe volje premetaval razna pisma in poročila — okoli pa so stali kapetani haramij, častniki bankih huzarjev in brkati vojvode Uskokov. Ko so zazvenele na pragu ostroge malega Gašperja, so se zavzeli, škof pa se je hitro dvignil, stopil do vrat in prožil Alapiču obe roki.

„Pozdravljen, junak kerestiški in sikoški,“ ga pozdravi Draškovič, „hvala vam! Slišali smo že, da nam prinašate dobre novice. Sedite, trudni ste.“

„Bogami, sem,“ se prikloni Alapič, sname šlem in si briše s čela znoj. „Pa tudi ni čudno, prevzvišeni,“ nadaljuje in sede zraven bana, „čeprav včerajšnji dan ni zapisan v koledar kot praznik, rdeč je bil, primojver.“

„Povejte nam,“ pravi škof, pa se premisli. „Ne, pojdiva rajši v sobo, a vi gospodje, čakajte tu mojih nadaljnjih zapovedi.“

V banovi sobi vrže Gašper raz sebe oklep in orožje, sede k peči in vtem, ko začne Draškovič po svoji navadi hoditi po sobi gori in doli, prekriža nogi in pripoveduje:

„Stvar ni šala, prevzvišeni, kmetstvo je zakipelo po vseh krajih ko vrela voda. Nad nas se je spravilo. Naj vam povem na kratko. Okuč, Samobor, Jastrebarsko, Kerestinec in draganiški slivarji so planili nad mojo sestro istočasno, ko so Brdovčani navalili na nas preko Sotle. Ko strela nas je zadel ta glas. Sestra je kmete mirila. Zaman. Sestra je prosila Turna, naj ji pošlje iz Žumberka Uskokov, a on ji je odgovoril, da jih sam potrebuje in da se oni sami nekaj puntajo. Kmeti so ji požgali Kerestinec. Dva tisoč se jih je zbralo, da čez uskoške gore vderejo na Kranjsko. Tedaj pljunem v roke. Zberem Turpoljce, zberem sestrine svobodnjake, si sposodim od gospoda Zrinjskega nekaj konjenikov in hajd, pot pod noge! Bilo je laže, kakor sem si mislil. Prvič, hudiči niso imeli zadosti pušk, drugič, mi je pomagala zvijača. Neki Metličan, Matija Dorčić, je prišel k meni s Kranjskega in mi izdal vse, kar kmečka vojska kani. Imel je v njej prijatelja kapetana, nekega Nikolaja. Tega je pridobila moja mošnja, a kmetje so ga imeli za Boga. Ta Nikolaj jih je pregovoril, da niso krenili v goro, marveč preko Samobora po ravnini na Krajnsko. Jaz sem pa raztrobil, da grem na Jastrebarsko, medtem ko sem skril svojo vojsko v gozdu pri Kerestincu. Rano v jutro so jo kmetje brezskrbni v gručah udarili skozi hosto. Takrat, prevzvišeni, planejo moji

konjeniki ko vrage in bijejo po njih od spredaj in zadaj, da so obležali po zemlji ko živina. Tri ure smo mlatili po njih, šest sto smo jih posekali, pa je tudi marsikoga od nas stalo glavo, zakaj kmetje so razkačeni ko psi in se bijejo do zadnjega diha. Potem sem bil v Mokricah, kjer sem našel Turna in njegovo četo, ki je včeraj potolkla puntarje pri Krškem. Hotel nam je priti na pomoč, pa nam je ni bilo treba.“

„A Stepko Gregorjanec?“ vpraša škof.

„Sedi v kaši, ki jo je sam pomagal skuhati in se je sam opekel. Prej je bil kot stekel pes, zdaj pa maha z repom ko cucek.“

„Zločinec, on je veliko tega kriv. Kaj pa Uskoki?“

„Sedaj so mirni. Bilo je že na tem, da se pridružijo kmetom. Toda Turn je začel delovati pravočasno. Vrgel jim je nekaj mošenj cekinov, prijel njih kolovodjo Nožino, ki se je bil z Ilijo pobratil, tri obesil in dal ustreliti, nakar so si Uskoki premislili in so mu ostali zvesti. Toda vražjega plesa še ni konec. Bati se je za Novo mesto, Metliko, Ozalje. Vse do Celja se vlečejo plameni. Štajerske in kranjske barone trese vročica. Kras in Gorenjsko se puntata in kuga sega na Koroško. Gospoda goriska, tržaška in koroška snubi ljudi za vojsko, a na Kranjskem in Štajerskem spravljajo na noge deželno brambo.“

„Vem,“ spregovori škof srdito, „pisali so mi Štajerci, pa tudi cesar in nadvojvoda Karel. Karajo me, da nič ne ukrepam. Bog mi je priča, da sem tega banovanja sit. Kolikrat sem

Iz čustvenega življenja živali

V Argentini je moralo neko letalo zasilno pristati, nakar se je vnelo. Vsi potniki so se k sreči uspeli rešiti, bili so seveda strahovito prestrašeni. V splošni zmedbi se nenadoma neka starejša potnica stokaje spomni svoje siamske mačke, ki jo je imela v naročju. V razburjenju je pozabila svojo ljubljeno v letalu skupno s košarico, v kateri so bile štiri mlade mačkice. Kljub temu, da je vztrajno klicala in vabila žival iz kabine — živali ni bilo nazaj. Ko so ogenj pogasili, so našli mačko — zoglelo trupelce je varovaje pokrivalo košarico z mladiči. Toda žrtev smrti je bila zaman, mačkice so se zadušile.

Makko, kakih 200 kg težka gorila v živalskem vrtu Bronx, je bil ljubljene newyorške publike. Ko so ga ločili od obolele samice, se je odpovedal vsaki hrani. Obupano je čepel v kotu kletke in resignirano kazal obiskovalcem zoološkega vrta hrbet. Ko je čuvaj odprl vrata kletke, se je gorila bliskovito pognala proti jarku napolnjenemu z vodo in od tod strmoglavila v globino pred očmi prestrašene množice obiskovalcev. Šest čuvajev je potegnilo težko truplo iz vode in zdravniki živalskega vrta so poskušali z vsem — tudi z umetnim dihanjem rešiti dragoceno žival. Toda Makko ni več odprl oči.

Neki grški kmet, ki je že nekaj časa občudoval vzorno ljubezen zakonskega para štorcelj, si je hotel privoščiti malo šalo, ne da bi slutil njen tragičen izid. Splezal je na streho in zamenjal dve sivkasto beli jajci iz gnezda

štorklje, z dvema račjima jajcema. Ko je štorcelja jajci izvalila in sta se prikazali drobni rački, se je samec dvignil ob strašnem hrupu. Čez nekaj časa se je zbrala na strehi cela jata štorcelj, ki je sključala oba mladiča in na koncu ubila tudi — ob obupnem kričanju samca — nesrečno samico.

V Le Havru se je pognala neka žena iz obupa v vodo. Takoj za njo pa je skočil v vodo njen pes, ki jo je zagrabil za lase in jo poskušal tako privleči do obrežja. Kljub temu, da je bil za tako delo preslaboten, ni niti za las popustil. Mimoidoči, ki so hoteli rešiti ženo, so psa komaj odgnali od obupanke. Ko je žena prišla k zavesti, je pes kakor neumen poskakoval od veselja. Ves iz sebe je začel lizati vodo iz obraza in rok, medtem ko je žena rotla rešitelje: „Prosim vas, ne povejte mojemu možu, kar sem naredila, sicer me bo še huje trpinčil...“

Znano je, da pes najde dom in gospodarja na kilometre in kilometre daleč, ne da bi poznal poti. Njegov oster čut ga sigurno vodi po še tako zabrisani poti. Neki šolski sluga iz Admonta je prodal svoje ovčarja v Kremsmünster, 50 km oddaljenosti zračne črte, po cesti pa kakih 100 km od doma. Psa so odpeljali z avtomobilom. Šest tednov pozneje je šolskega slugo zbudilo glasno prasketanje na vratih. Ko je odpahnil duri, je ležal na pragu popolnoma izčrpan ovčar, ki ga je bil prodal. Pa kako je izgledal. Ko se je s poslednjimi močmi priplazil do svojega običajnega

kotička v sobi, je za sabo pustil krvave sledove. Tri dni in tri noči zapored je ležal pes kakor mrtev v svojem kotičku. Tedaj pa si je počasi opomogel.

Učenjaki si že dolgo časa razbijajo glave ob čudovitih naporih, ki jih zmoro ta domači štironožni prijatelj v svoji zvestobi in ljubezni do gospodarja. Ne pozna poti, odpove mu tudi vonj, pa vseeno najde pot do doma...

Tržno poročilo

Na celovškem tedenskem sejmu so minuli četrtek prodajali: krompir 1 šil. kg; domači kruh 3.50 šil. kg; prekajeno meso 28 do 30 šil. kg; podeželsko maslo od 30 šil. kg; prekajene klobase 33 šil. kg; jajca 0.85 šil. komad; pomladansko solato 2.— do 2.50 šil. 10 dkg; belo zelje 2.50 šil. kg; modro zelje 4.— šil. kg; čebulo 5 šil. kg; fižol 7.— šil. kg; hren 10.— šil. kg; ajdovo moko 5.— šil. kg; koruzno moko 3.20 kg; koruzni zdrob 3.50 šil. kg; kislo zelje 2.— šil. kg; redkev 2.— šil. kg; kislo repo 2.— šil. kg; suhe hruške 6.— šil. kg; namizna jabolka od 2.— šil. kg; grablje od 15.— šil. komad; brezove metle 8.— šil. komad; škafe od 20.— šil. komad; coklje od 35 šil. komad,

Prometne nezgode in požari v prejšnjem tednu

Prejšnji teden se je pripetilo v Avstriji spet 585 prometnih nezgod. Pri teh nezgodah je zgubilo življenje 14 oseb, 356 pa je bilo poškodovanih. V 20 primerih prometnih nezgod so vozniki pobegnili, v 17 primerih pa je bil vzrok nesreče pijanost voznikov. Na posamezne zvezne dežele se razpodeljujejo prometne nesreče naslednje: Na Dunaju 288 prometnih nezgod, 141 oseb poškodovanih in 3 osebe ubite; na Gradiščanskem 7 nezgod, 4 osebe poškodovane in 1 ubita; na Koroškem 33 nezgod in 17 poškodovanih; v Mühviertlu 9 nezgod in 8 poškodovanih; na Nižje Avstrijskem 29 nezgod, 29 poškodovanih in 4 ubiti; na Solnograškem 34 nezgod, 20 poškodovanih in 3 ubiti; na Štajerskem 94 nezgod in 74 poškodovanih; na Tirolskem 40 nezgod in 11 poškodovanih; na Predarlskem 16 nezgod in 13 poškodovanih.

Varnostni oblasti je bilo v prejšnjem tednu prijavljenih 128 požarov v Avstriji, poleg tega še 17 gozdnih požarov. V zvezi s temi požari prijavljena škoda znaša okoli 3,571.000 šilingov. Na Koroškem je bilo 15 požarov.

SMUČARSKÉ TEKME V KOŠUTI

Deželni mladinski svet bo priredil v nedeljo, dne 29. marca t. l., v Košuti velikonočno smučarsko tekmovanje. Tekmovala bo samo mladina pod 25. letom starosti in sicer v skupinah po trije tekmovalci. Tekmovanja se bodo udeležili tudi trije mladinci Zveze slovenske mladine.

vzpenjajo male kolibe, polno ga je drevje, polne strehe vaških hiš. Pod temi griči leži v tej dolini okoli cerkve svetega Petra Gubčeva vojska, šest tisoč kmečkih glav, ki čakajo Ilijo Gregoriča in njegovo četo.

Zimska noč je, po nebu se pode oblaki, veter zavija po hribu in dolu in črni mrak ogrinja svet. Iz mraka svetlikajo na pobočjih luči v kmečkih bajtah ko iskre, v dolini pa gorijo kresovi kmečke vojske. Okoli njih so oboroženi kmetje, zviti v klobčič, s sklonjeno glavico pospali. Kdaj pa kdaj jezdi mimo ognja konjenik, da pregleda speče čete in hitro utone v mrak, a od časa do časa se razlega zategnjeni vzkliz straže „O-o-oi!“ in odjekne dalje od enega pobočja do drugega.

Na vrhu nasproti Toplicam stoji zidanica. Tu je prva straža. Pred vrati je zataknjen visok kol, na vrhu je navezan snopič slame. V kleti si greje na ognju roke kapetan Andrej Pasanec, na zemlji leže njegovi ljudje, a pri vratih gleda v noč kmet, ognjen v kožuh; v rokah drži puško.

Na položnem hribčku pod desno goró, kjer je dolina najozja, stoji starinska cerkvice, okoli nje štrle iz snega leseni križi. To je pokopališče, od koder je mogoče pregledati vso dolino. Sredi pokopališča vihra velika bela zastava s črnim križem, okoli pokopališča se dviga nasip, za njim pa stoje na prémah s kolesi štirje topovi. Vrata cerkvice so odprta, notri gorji luč. Po tleh je nastlana slama, a na njej volnena plahta. Tu spi dekle, Suhe roke

URADNE OBJAVE

Tečaj za serviranje v Škocijanu ob Klopinskem jezeru

Zavod za pospeševanje gospodarstva pri Koroški trgovski zbornici bo priredil med časom od 30. marca do 3. aprila, če bo zadostna udeležba, v Škocijanu ob Klopinskem jezeru tečaj za serviranje za velikovski okraj. Prispevek za tečaj, ki bo obsegal 45 učnih ur, znaša 65 šilingov. Prijaviti se je treba takoj pri okrajnem uradu trgovske zbornice v Velikovecu, ki daje tudi potrebna pojasnila.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 6.20 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes? — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Zelje poslušalcev — 10.15 in 15.00 Solska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert. Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Ponedeljek, 30. marec

11.00 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slovenska poročila in objave. Teden in mi. Koroške narodne v priredbi — 15.00 Pomlad se smeje — 21.00 Simfonični koncert.

Torek, 31. marec

10.45 Iskalna služba — 14.30 Slovenska poročila in objave. Zdravniški vedež. Iz tistih dni, ki bilo so... — 15.30 Za ženo in družino — 18.30 Kulturno zrcalo meseca — 19.15 Velika šansa — 20.15 Pester večer.

Sreda, 1. april

10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Pozdrav za mesto in deželo — 14.30 Slovenska poročila in objave. Za ženo in dom — 15.30 Za ljubiteje filma — 20.15 Igra godba na pihala.

Četrtek, 2. april

10.45 Nasvet v življenjskih vprašanjih — 14.30 Slovenska poročila in objave. Literarna oddaja — 18.30 Za mladino — 20.15 Pasijonska igra.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah: 5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska. Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Ponedeljek, 30. marec

12.45 Narodna glasba — 15.30 Solska ura — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00 Okno v svet — 20.10 Simfonični koncert.

Torek, 31. marec

11.00 Solska ura — 12.45 Med glasbenim sporedom kulturni drobiž — 16.00 Sportno predavanje — 17.10 Melodije in ritmi — 18.00 Narodne pesmi — 18.30 Kulturni pregled — 20.00 Radijska univerza — 21.00 Literarna oddaja.

Sreda, 1. april

13.00 Z obiskov pri pionirjih — 14.40 Koncertni valčki — 15.50 Zdravstveni nasveti — 19.45 Zabavna glasba — 20.00 Radijska igra — 21.00 Glasbena kultura narodov Jugoslavije.

Četrtek, 2. april

13.00 Odgovarjamo na vprašanja pionirjev — 16.00 Oddaja za žene — 16.10 Koncert po željah — 17.10 Od melodije do melodije — 17.50 Partizanski spomini — 18.20 Novosti iz literature — 20.00 Domače aktualnosti — 20.10 Večerni spored slovenskih umetnih in narodnih pesmi.

Opozorilo naročnikom in bralcem!

Naročnike in bralce „Slovenskega vestnika“, ki še niso odgovorili na razpisano anketo, opozarjamo, da se v prihodnjih štirih dneh še lahko vključijo v nagradno tekmovanje. Nagrade in pogoji za udeležbo pri izžrebanju so razvidni iz članka: „Se enkrat premislite in odločite!“, ki smo ga objavili dne 20. t. m. v

17. številki na strani 7 našega lista. Na isti strani smo objavili tudi potrebni formular. Izrežite ga ter ga oddajte izpolnjenega vsaj na eni strani, po možnosti pa na obeh straneh, najpozneje do prihodnjega torka, dne 31. marca, na pošto. Ne odlašajte do zadnjega dne. Morda vam bo pri žrebanju sreča naklonjena.

Izlet v Ljubljano, Postojno in Opatijo

Naročnike „Slovenskega vestnika“ še enkrat obveščamo, da bomo priredili v dneh od 10. do 13. aprila 1953 izlet v Ljubljano, Postojno in Opatijo. Spored izleta ter pogoji za udeležbo so razvidni iz zadnje številke našega lista.

Prijave za izlet skupno z navedeno v soto je treba oddati ali poslati najpozneje do petka, dne 3. aprila t. l. na naslov: Uredništvo „Slovenskega vestnika“, Celovec, Gasometergasse 10. Prijavi je treba priložiti veljavni potni list ali pa osebno izkaznico (Identitätsausweis), kdor pa po vojni še ni bil v Jugoslaviji, mora priložiti tudi dve sliki.

Kdor želi videti sinje Jadransko morje, občudovati podzemne krasote Postojnske jame in belo Ljubljano, naj se pravočasno prijavi.

Uredništvo „Slovenskega vestnika“.

pisal, naj sodišče Tahija obsodi in odstrani iz Susjeda, to pošast, ki je dal s svojo nespametno krvožejnostjo povod, da je minilo tlačane potrpljenje, in nam je tako vse to nakopal. In ko je požar izbruhnil, ali nisem poslal h kraju Kegleviča in Brzaja, naj nam pošlje pomoči? Pa spet nič. Za božjo voljo sem rotiti generala Vojne krajine Vida Hallerja in Auersperga, naj nam dajo kranjske vojake. Ne damo, so rekli, dokler ne pride povelje od cesarja. Povelja pa ni in ni in zdi se mi, da se Nemcem smeje srce, ko nas kmetje koljejo. Potem sem pa kriv jaz! Poslušajte! Zdajle, ko teče toliko krvi, ko gori vsa kraljevina, ko se širi punt do Varaždina in Križevcev, zdaj dobim kraljevo pismo, naj uvedem Heningovo v polovico Susjeda, Tahija pa naj pripravim do tega, da za denar odstopi še drugo polovico! — Ali je bilo za to treba celih deset let?“

„To je pač politična modrost naših najvišjih glav,“ se zasmije Alapič. „No, kar je, to je, zdaj je pač treba kmetstvo potolči do tal, ker se je dvignilo zoper plemstvo.“

„Da, gospod Gašper, nič drugega nam ne ostane; treba je strupeno plev izkoreniniti do konca, ker gre plemstvu za glavo, ker se je vselil v kmete satanski duh. Videč, da nam od Nemcev ni upati pomoči, sem sklical v Zagreb deželno brambo kraljevine Slavonije; zato sem poklical semkaj tudi vas. Vi morate vojsko voditi. V Zagrebu sem zbral pet tisoč izbranih mož: haramije, Uskoke, banske huzarje in bombardirje. Tudi vi ste dovedli lepo četo. Pa

krenite v božjem imenu na pot in to precej zjutraj.“

„Zjutraj že?“

„Da,“ odločno odgovori ban. „Pri Stubici in Zlatarju se je zbralo šest tisoč kmetov, vodi jih pa Stubičan Matija Gubec. Vse ljudstvo tja do Medjimurja je pripravljeno in če se Ilija Gregorič Gubcu pridruži, bo po nas! To se mora preprečiti. Zato ne smete zakasnit. Dokažimo, da smo sposobni sami zadušiti vstajo, da smo tu gospodarji mi in da nam ni treba pomoči Nemcev.“

„Dobro, prevzvišeni, naj se zgodi po vaši zapovedi. Jutri krenem na Stubico, toda šele opoldne. Vojska se mora vsaj nekoliko odpočiti, a tudi moje grešne kosti so potrebne miru.“

Uro zatem so po zagrebških ulicah zatrobile trobente in zaropotali bobni. Iz škofijskega dvorca so poleteli častniki k svojim četam, da jim razglasijo, naj se vsakdo pripravi na jutrišnji dan, ko bo treba vojski odkorakati na sever.

XXXXV.

V kotlini se med bregovima razteza stubiška dolina. Pobočje na levi strani je strmeje, desno položnejše in se spušča v dolino z vedno nižjimi griči. Ustje doline pri Stubiških toplicah je široko potem pa se dolina zožuje bolj in bolj, za vasjo Gornje Stubice, nad katero se dviga na griču Tahijev grad, se gore združijo in je doline konec. Ves kraj je pokril sneg. Polni so ga valoviti vrhovi, po katerih se

je zvila pod glavo, a uvelo blede lice je obrnila proti luči. To je Jana.

Zraven dekleta sedita dva moška. Prvi je prileten in že nekoliko osivel, toda duša je mlada in oko mu bistro sij. Na črnem kalpaku se vije visoko pero in se beli srebrni križ, na telovniku blišče srebrenne sponke, po ramenih mu pada lep kožuh, lakte opira ob široko, s srebrom okovano sabljo. To je Gubec. Pred njim sedi na zemlji, mlad bled človek — Mogaič. Zvil je roke okoli kolen in upira oči v vojskovodjo.

„Nobenega glasu ni od Ilije,“ spregovori Gubec, „pa je rekel, da mi bo sproti poročal vse. Bogve če ve, da so bili naši ljudje pri Kerestincu potolčeni? Hudo je. Bila je izdaja. Da, tako je. Kdo te je izdal? Tvoj človek. Pa naj —“ dvigne Gubec glavo — „še sta živa Ilija in Matija in gospoda trhtiti. Vem. Mrzlica jih stresla, če jim kličemo, da smo ljudje, njim enaki.“

„Stric,“ reče Mogaič, „ti si mož, občudovanja vreden mož, več si vreden od vsakega grofa. Ljudstvo te ima za svetnika. Ali naj ti povem, česar še slutiš ne, da so se kapetani zbrali.“

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.